

EDINOST

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

"EDINOST"
1849 W. 22. St.
Telephone:
Canal 98.
Chicago, Ill.
Z A RESNICO
IN PRAVICO.

Izhaja dvakrat
na teden.
Velja za celo
leto \$3.00
Published semy
weekly.
Subscription
\$3.00
yearly.

ŠTEV. (No.) 41.

CHICAGO, ILL., PETEK, 27. MAJA, 1921.

LETO (VOL.) VII.

Published and distributed under permit (No. 320) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. — By the Order of the President A. S. Burleson, Postmaster General.

NAJNOVEJŠE VESTI.

JUGOSLOVANI V LJUDSKEM ŠTETJU ZDRUŽENIH DRŽAV.

"Census Bureau" izdaja scasoma izide ljudskega štetja od 1. 1920. — Pred nekaj dnevi je bilo priobčeno ljudsko štetje z ozirom na število tujerodnega prebivalstva v Združenih državah in sicer po državah, v katerih so se tujerodci rodili. Izid štetja po materinskem jeziku ni bil še izdan.

Po objavljenih številkah je ljudsko štetje dognalo, da je v Združenih državah 173,063 ljudi, ki so se rodili v deželah, ki tvorijo sedaj Jugoslavijo.

Da je to število povsem krivo in naravnost smešno, je vsakomur jasno. Znano je, da mnogo naših ljudi sploh ni bilo všteti, ali znano je še večje število onih, ki so bili uvrščeni kot "Avstrijci". To se je zgodilo zlasti radi tega, ker se števeni komisarji (census enumerators) mnokrat niso ozirali na politične spremembe v Evropi, marveč so vpisali ime države, kakršne je bila, ko so jo priseljenci zapustili. In to seveda je bila Avstro-Ogrska. Seveda nevednost ali nespornost mnogih naših ljudi je dajalo potuho tej zmoti, ki utegne — kakor navedemo spodaj — biti velike škode za naš narod.

Tako se je očitno zgodilo, da je bilo mnogo naših ljudi razvrščenih pod poglavje "Avstrija" oziroma "Ogrska", pod katerimi imeni pa ni zapopadana več stara Avstro-ogrška monarhija, marveč sedanja Avstro-nemška republika oziroma sedanja Ogrska. Zlasti glede Avstrije je to na prvi pogled razvidno, kajti ljudsko štetje, ki navaja le 173,063 tujerodcev iz Jugoslavije, naštevava nič manj kot 574,959 kot rojenih v Avstriji (t. j. v Nemški Avstriji). Pomislite pri tem, da ima sedanja Avstrijska republika le okolo 6 milijonov prebivalcev in da izseljevanje iz nemških kronovin prejšnje Avstrije sploh ni bilo nikdar preveč veliko, dočim so bile vse dežele, ki tvorijo danes Jugoslavijo, klasične zemlje emigracije, izvemši staro kraljevino Srbijo.

Statistika o materinskem jeziku iz zadnjega ljudskega štetja ni bila še izdana, ali iz iste bo nedvomno razvidno komično dejstvo, da je v Ameriki ogromno več Slovencev, Hrvatov in Srbov, kot ljudi, rojenih v Jugoslaviji.

Ali že na podlagi dosedanjih uradnih statistik daje se dokazati velika pogrška, napravljena v zadnjem ljudskem štetju glede tujerodcev iz Jugoslavije. Ljudsko štetje 1. 1910 seveda ne navaja števila ljudi iz Jugoslavije, ki tedaj ni politično še obstojala, pač pa navaja petero narodnostni oziroma pokrajinskih grup, ki so sedaj zapopadene v Jugoslaviji, namreč:

Slovinci	183,431
Hrvati	93,036
Dalmatinci	5,505
Srbi	26,752
Črnagora	3,961
Skupaj	312,685

Iz poročila generalnega komisarja za priseljevanja (Commissioner General of Immigration) za leto 1920 je razvidno, da se je od vseh let 1910 do 30. junija 1919 vselilo v Združene države 257,292 ljudi, spadajočih pod teh petero sku-

pin, dočim se jih je izselilo 109,271, kar daje za fiskalno desetletje 1910-1920 čist prebitek priseljenja 148,021. Če prištevamo to število k številu ljudskega štetja 1. 1910, bi bilo sedaj po uradnih podatkih 460,706 Jugoslovancev v Združenih državah.

Tudi to število je še vedno premajhno, saj je znano, da mnogo naših ljudi je bilo vedno, bodisi radi netočnosti tukajšnjih oblasti, bodisi radi nevednosti mnogih naših rojakov, vpisanih pod poslavje drugih narodnosti ali sploh nič. No, vendarle že te uradni podatki ameriških oblasti dokazujejo nezmisljivo izida ljudskega štetja 1. 1920 glede tujerodcev iz Jugoslavije.

Da smo jako natančni, bi morali od zgornjega števila 460,706 odšteti one naše rojake, ki so se izselili iz Amerike tekom druge polovice 1. 1919, kajti ljudsko štetje se ozira na stanje 1. januarja 1920. Pred nami so uradni podatki, po katerih je od konca junija 1919 do konca junija 1920, zapustilo Združene države 28,474 ljudi ki so se povrnili v Jugoslavijo, dočim je od tam prišlo sem 1,888, kar daje za to fiskalno leto prebitek emigracije iz Amerike od 26,586. Tekom drugega poluleta 1919 se je torej število Jugoslovancev v Ameriko znižalo razmeroma za polovico tega števila, torej za približno 13,000. Trebalo bi tudi odšteti one Jugoslovane, ki spadajo politično pod Italijo, Reko ali Nemško Avstrijo, toda znano je, da ravno iz dotičnih dežel ni bilo bogve kakega priseljevanja v Ameriko. Na drugi strani pa treba v gornje uradno število prišteti vse one ne-Slovane, ki spadajo pod Jugoslavijo; in teh — pomislimo le na Kočevarje ter Švabe in Madjare v Vojvodini — je precej v Ameriki. Vse te okolnosti pa bistveno ne spreminjajo gori navedenega rezultata iz uradnih statistik, ki dokazuje ogromno netočnost zadnjega cenzusa.

V interesu ameriških Jugoslovancev je, da se ravnokar izdano uradno število o Jugoslovanih v Ameriki čim prej popravi. To postaja zlasti velike važnosti z ozirom na nameravano skrčenje priseljevanja iz poedinih držav na podlagi treh odstotkov tu že nastanjenega priseljenstva. Očividno je, da bi bili Jugoslovani krivično prikrajšani, ako bi se za izračunjanje odstotkov vzel za podlago uradni izid zadnjega ljudskega štetja.

Jugoslovanski oddelek od Foreign Language Information Service, 15 West 77th Street, New York City, ki je kompiliral gornje statistične podatke, je radi tega začel potrebne korake, da se pomota ljudskega štetja glede Jugoslovancev popravi, in upa, da jugoslovanska javnost v Ameriki ga bo v tem podpirala.

PORAZ CENTRALISTOV V SLOVENSkih MESTIH.

26. aprila so se vršile v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptujju občinske volitve. Liberalci so vse stori, da bi dobili ta mesta v svoje roke, a izgubili so celo Ljubljano, katera je imela dosedaj vedno liberalno večino. V Mariboru je celo Sloven. ljudska stranka dosegla število liberalnih volivcev, dasi so liberalci upali, da bodo najmanj štirikrat močnejši kot "klerikalci". Če bodo liberalci dobili kakšnega župana, ga bodo mogli samo po milosti drugih strank.

Te volitve so tudi raditega veli-

kega pomena, ker je bila z njim izrečena sijajna nezaupnica vladnim strankam, ki prodajo Slovenijo belgrajskemu centralizmu. Protivladne, avtonomistične stranke so dobile 8041 glasov, vladni stranki, ki sta za centralizem (liberalci in samostojneži) pa 3875 glasov.

Izid je sledeči: V Ljubljani je dobila od 48 odbornikov JDS 18, SLS 10, NSS 8, kom. 6, soc. 5, samostojneži 1. V Mariboru od 40 odbornikov socialisti 13, NSS 9, SLS 7, JDS 7, kom. 4. V Celju JDS 12, socialisti 10, NSS 6, SLS 4. V Ptujju SLS ni postavila svoje liste, temveč je volila s NSS. Dobili so socialisti 11 odbornikov, NSS 6, JDS 7.

To so dosedanje trdnjave liberalizma prešle v roke drugih strank. Slovenska mesta pa so s tem pokazala, da o gnilem in pogubnem centralizmu ne marajo nič vedeti.

Še hujsji bo poraz liberalcev in samostojnežev na deželi.

SLOVENSko LIBERALNO ČASOPISJE ZA ENO BLAMAZO BOGATEJŠE.

Sodna preiskava proti predsedniku Orlovске zveze Pircu Jožetu ustavljena. — Drž. pravdnistvo v Mariboru je ustavilo preiskavo, o kateri je liberalno časopisje svojčas takoj glasno poročalo. Cela preiskava je dognala neutemeljenost ovadbe, katero je naprtil carinik, ki je s svojim surovim postopanjem najprvo povzročil incident, na pritisk liberalnih sokolskih krogov v Mariboru. Vse govorice o obsodbi, o gonji proti Srbom, so se torej razblinile v nič. Liberalno časopisje je zopet za eno blamazo bogatejše. Res, smolo imajo naši liberalni listi pri iskanju protisrbskih elementov: s takimi ovadbami gotovo ne veča ugleda carinski oblasti.

Italijanska duhovščina gradičanskega dekanata v javnem pismu v "Idea del Popolo" ostro obsoja fašistovsko gonjo zoper nadškofa dr. Sedeja in zaključuje svoje pismo nadškofu z besedami: "Vselej z Vami, vselej za Vas!"

DEJSTVO JE!

Glavni knjigovodja neke veletrgovine v Emausu, Pa., je izjavil: — "Dejstvo je, da se odjemalci tujega pokolenja veliko bolj razumejo na glasbo, kakor njihovi pravi ameriški sosede, ter vpoštevajo in kupujejo razne zbirke, ki so najboljše svoje vrste, pravi Amerikanec jih pa dostikrat še ne pozna ne in zato tudi ne vpraša zanje". Te besede so resnične tudi kar se tiče zdravil. — Mnogo rojenih Amerikancev želi imeti vse v sladki in prijetni tabletni obliki, Amerikanci tujega pokolenja pa vedo že davno, da je Trinerjevo grenko vino najboljšo sredstvo proti nerednostim v želodcu in da jim zato ker je grenko tudi tembolj pomaga. Seveda, tudi rojeni Amerikanci so prišli slednjič na to in pri njih kakor pri njihovih v inozemstvu rojenih sodržavljanih je Trinerjevo grenko vino priznано in upoštevano že več kakor trideset let. Mr. Andro Lukšič nam je pisal iz Smoke, Run., Pa., dne 5. maja 1921: "Prepričan sem se, da je Trinerjevo grenko vino boljše kakor katerikoli drugo sredstvo proti slabi prebavi. To zdravilo čisti čreva in ohranja drob v pravem stanju. Deluje ne da bi grizlo in ujedalo po želodcu in napravi človeka sposobne-

ga in razpoloženega za delo". — Joseph Triner Company, 1333-45 So. Ashland Ave., Chicago. — Dobite ga pri vseh družistih in zdravnicah.

LJUDSTVO VSTAJA V EGIPTU.

Iz Londona se poroča z 23. majem, da so domačini v Aleksandriji napadli evropske naseljenke. Angleške čete so zasele mesto. Krvavi kravali so se začeli, ker je neki Grk umoril Arabca domačina, na kar so rojaki odgovorili z napadom na Grke in Evropejce sploh. Boji so trajali celo noč, veliko hiš je bilo požganih, zgoreli so v njih tudi prebivalci. Ogroženi Evropejci so se zbrali v vladnem poslopu in zahtevali obrambe ali dovoljenja, da ga sami preskrbe z orožjem. Mnogo mrličev leži po ulicah. Četa beduinov, 1500 mož, je prišla v Ramleh v bližino Aleksandrije, hotela se vdeležiti vstaje proti Evropejcem, oziroma porabiti priliko za plenjenje. V Kairo je veliko vznemirjenje, vendar do bojov še ni prišlo.

USODA BIVŠIH NEMŠKIH BOJNIH LADIJ.

Iz Washingtona se poroča z 22. t. m., da bodo 25. junija strelne pomorske vaje posebne vrste. Za cilj bodo služile bivše nemške bojne ladje, križarka Frankfurt in bojna oklopnica Ostriesland in nekaj bivših nemških torpednih rušilcev. Najprvo bodo bojni letalci poskušali svojo srečo nad njimi v metanju bomb, ki pa ne bodo eksplozivne: določila se bo pri tem sigurnost zadetkov na premikajoči se cilj. Pozneje pa se bo šlo zares z bombami, ki bodo razstreljive. Tudi s topovi se bo streljalo na te bivše nemške ladje, da se na njih preiskusi učinek eksplozivnih snovi posebne vrste. Kapitan Johnson, poveljnik atlantiške letalne skupine in predsednik preiskusne komisije, se je izrazil, da so ti poskusi le prilika pokazati rutino ameriške mornarice. Pravi, da bi bili sicer brez vsake vrednosti, ako ne bi imeli za podlago znanstvenih namenov. Določiti hočemo, kak učinek bi imele najmoderniške bombe in kak rezultat v zadržanju iz zračnih višin doli od naših letalcev.

VROČINA.

ki je vladala te dni nad nami, je zahtevala več žrtev: 6 letna Stella Czacaksa se je igrala v solnčni vročini na dvorišču svojega doma na dvorišču svojega doma na Burley

Ave. ter nenadoma padla mrtva na tla vsled solnčarice. V elektr. vozu na Milwaukee Ave. se je onesvestila neka ženska: vzrok vročina. Znorel je vsled vročine 34 letni Patrik Galagher na Ellis ave.: zlezal je na okno in skočil dol ter se ubil. Takisto se je omračil duh vsled vročine neki ženski na Calumet Ave, da se je vrgla iz okna in se ubila.

SRAMOTNEGA ODRA SE BRANIJO.

Bloomington, N. Y., 23. majnika t. l. je vložil tožbo proti zvezni vladi zaradi odškodnine neki George Kaminsky iz Union, N. Y., ker je bil baje oškodovan na dobrem imenu, ko ga je vlada baje po krivici vrstila v imeniku med strahopetneže, češ, da on nikdar ni dobil povabila naj se da vrstiti v vojske za časa vojnega stanja Amerike.

PREDSEDNIK HARDING

se je 23. t. m. pripeljal na ladiji May Flower v New yorsko pristanišče in takoj odšel v Hoboken, kjer je bil pri žalni slavnosti za 5000 ameriških vojakov, čijih trupla so ravnokar pripeljali iz Francije domu. — "To se ne sme več zgoditi", s temi besedami je položil žalni venec na krsto bližnjega mrtvega vojaka. — Solze je imel v očeh, ko se je oziral po dolgih vrstah žrtev vojne furijske. "Bog daj, da bi se kaj takega nikdar več ne zgodilo", je pristavil. "Domovina ne bo pozabila teh mož, ki so padli na bojiščih".

USODEPOLNE ŠTEVILKE.

Avstrijski Karel:	Nemški Viljem:
Roj. l. 1887	Roj. l. 1859
vladati začel 1916	vladati začel 1888
vladal 2	vladal 30
star 31	star 59
3836	3836

3836 : 2 = 1918
Leta 1918 sta oba vladarja zgubila svoj prestol.

IZ KATOLIŠKEGA SVETA.

Nadškof Andrej Szeptycki v Lembergu in primas grškokatoliške cerkve med Rusini je bil pri sv. Očetu v Rimu. Razgovarjala sta se, kako potrebno bi bilo, da bi se meniško življenje obnovilo v Rusiji, ki bi bilo podlaga širjenju misli o zjedinenju pravoslavne s katoliško cerkvijo. V ta namen je nadškof predlagal papežu, naj bi se po katoliških škofijah vshodnega obreda vstanovili zopet samostanski redovi. Z velepomembnim apostoskim pismom Sv. Stolice se je nadškof Sreptycki vrnil med svoje rusinske katoličane.

ALI ŠE NE VEŠ — kako je koristno biti naročen na liste "Glasnik", "Ave Maria" in "Edinost"?

Dobro! Potem ti ipovem samo to le: (1) to so najbolj zanimivi slovenski listi. Urejevani so znanstveno in s skrbjo. Kar je pa še največ vredno: z razumom in srcem. (2) Prinašajo toliko zanimive tvarine, da jih ne bode tako lahko pustil, kdor jih bode enkrat naročil. (3) Smatrajo se naročniki nanje za dobrotnike frančiškanskega reda in se za nje bere poleg drugih številnih svetih maš tudi redno vsako nedeljo ena sveta maša v cerkvi Sv. Štefana v Chicago, Ill.

Ali ne misliš, da je toraj vredno biti naročnik teh listov? Si tudi ti njih naročnik? — Si že kakega svojega prijatelja pridobil za nje? Kako ti bode enkrat hvaležen, ako si ga! Veliko dobro delo si storil na njem! Vrjemi mi!

Naročajo se:

SLOVENIAN FRANCISCAN PRESS,

1849 West 22nd Street, CHICAGO, ILL.

Ko prebereš ta listek, daj ga sosedu! Hvala lepa že naprej za to uslugo!

EDINOST.

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI
Ljzaha dvakrat na teden.

Slovenian Franciscan Press.

1849 W. 22nd St. Telephone Canal 98. Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Semi-Weekly by
SLOVENIAN FRANCISCAN FATHERS, 1849 W. 22nd St., CHICAGO, ILL.

Entered as second-class matter Oct. 11, 1919, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

† DR. JAN. EV. KREK:

Vsem zatiranim.

Ravno pred 20 leti, l. 1901., je dr. Krek izdal svoj "Socijalizem". Tedaj se je že mogočno širilo krščansko socialno gibanje. Ker pa jih je to in onstran naših načelnih mejnikov še mnogo, ki našega gibanja ne umejo ali nočejo umeti, naj v sledečem podamo iz dr. Krekovega "Socijalizma" sklepe misli. Kdor ne verjame nam, ki smo nevredni prevzeli dediščino njegovega duha in srca, ta bo morda duha in srca, ta bo morda verjel našemu učeniku. Naj bi te sklepe misli odpirale na majniški dan srca in razum vsem, ki so zatirani.

Krščansko socialno gibanje se ne da ločiti od drugega krščanskega javnega življenja. To gibanje ne ustvarja kake nove stranke, marveč samo pod krščanskim praporom poudarja v prvi vrsti socialne zahteve. Naravno in svojemu namenu primerno je torej, da se obstoječe katoliške stranke dvignejo do zmišlja za socialno preosnavljajoče delovanje. Tam, kjer tega ne marajo, kjer jim manjka zato znanja in volje, je seveda umljiv razpor. A sedaj, ko imamo izjave najvišje cerkvene oblasti pred seboj, se da pač sklepati, da so vsi resnični katoličani voljni napredovati tudi v socialnem delovanju.

To mora obsegati organizacijo vseh zatiranih slojev in vedno poudarjati vzajemnost delavskih stanov. Kjer je potreba večja, tam mora biti tudi delovanje tem krepkejšo.

Jasnosti v tem oziru pa more dati le temeljito poznanje raznih misli in razvoja, kakor so se javljale v socialnem gibanju.

Socialno življenje je vedno gibalo krog dveh osi: svobode in avtoritete. Najti pravo razmerje med njima je prva socialna naloga. Svoboda in avtoriteta! Kdor je bral samo prvo, je hotel pravzaprav iz človeka napraviti boga, pa je napravil zver, krvoločno in surovo, brez razuma, brez srca. Kdor je pa poudarjal le drugo, jo zlorabljal v škodo ljudstvu, ji je snel njen sijaj in jo pomazal z madeži krivic in tiranstva.

Uglasiti svobodo in avtoriteto v človeškem srcu in v vsi človeški družbi v en, soglasen, vzvišen akord, je mogoče le tistemu, kdor pozna človeko naravo do dobra. In zato ne zadostuje le umrljivo oko. Treba je razodetja, ki ga varuje v svojem krilu katoliška cerkev.

Kakor neutolažni ogromni izdih po rešitvi teh zagonetk se glase vsi socialisti in anarhiški programi. Ker je toliko zla v dejanskem življenju, toliko nesorazmerja med željo po svobodi in med silami, ki jo duše, zato se pa tudi vedno več trpečih ljudi združuje s temi zdih. Iz skrajnih zmot komunističnega socializma in individualističnega anarhizma doni orjaška prošnja po po rešitvi, zdravo, sveto jedro človeške nature, koprneče po sreči. To resno korpenje ne more ostati brez sadu.

Čim dahne duh krščanstva, duh Kristusove cerkve v uboga srca, pa dobe odgovor vse razumne smeri komunizma, socializma in tudi anarhizma. Komunizem ljubezni odmeva iz vseh nauk Jezusove vere in vedno nihalo pravičnosti v silovitih taktih razbija vsako sled oduštvu in zatiranja. Tu ne vlada teorija marveč resnica! In ta resnica je že od prvega nastopa sem obsojala bistvo oduštvu in boju proti plodovitosti kapitala neprimerno jasneje nego tavajoči poskusi socialističnih velmož naše dobe.

In anarhizem! Svoboda uma in srca blesti nasproti iz vsega cerkvenega življenja. Nebrojno individualnosti, ki so se razvile ob ti svobodi, opisuje sveta povéstnica in svetu nerazložljivo spričuje, kako so otroci in slabotniki, reveži in bolniki, deve in žene svoje individualnosti razvile do neumljivega sijaja, do bajnega veličanstva. Boj za to svobodo je zgodovina katoliške cerkve. Boj za cerkveno svobodo se imenuje, a v resnici je boj za osebno svobodo, boj za svoboden razvoj cele človeške individualnosti; boj proti knezom in vladarjem sveta, boj proti bogatinom in veljakom, boj pa tudi proti sleparjem in zmotnim hujšakem! Kar je resničnega jedra v socializmu in anarhizmu, najde le v katoliški cerkvi svojo obrambo.

Zopet nov unijski škandal.

Zopet nova razkritja, kako skrbeunijski voditelji za korist delavca, so prišla na dan v Chicagi pri komisiji, katera preiskuje stavbinske razmere in vzroke, zakaj so stavbinske cene tako visoke in jih ni mogoče znižati, dasi se je vse že znižalo. V soboto je bil pred komisijo neki arhitekt Walster W. Alschlager, ki je izpovedal, da mora računati za izdelovanje načrtov po en procent več samo radi grafta "sleparjenja", oziroma podkupnin, s katerimi mora delavske unijske "voditelje" podkupovati, da more sploh zidati. Tako je samo pri zadnji nekoga hotela moral plačati: Charles Petersu, voditelju unijske hišnikov \$2.000 podkupnine, Karolu Wrightu iz mizarske unijske in Al Youngu unijske delavcev železne industrije, vsakemu po \$1.500.00, Mike Arteryju unijske voznikov \$1000.00, agentu steklarske unijske \$50.00, agentu delavcev na vspenjačah \$500.00, organizatorju električnih unijske \$200.00 skupaj 7.000.00.

Enako delajo s cenami stavbinskega materijala. Potem se pa čudimo, zakaj je tako drago in delavci se potem jezijo samo nad kapitaliste. Tu pa vidimo, da oni, ki povzročajo to drago ceno in brezdjelje, so samo naši voditelji, ki pod krinko delavskih koristi sebe bogate in naše koristi izdajajo delodajalcem.

In res, če človek le nekoliko pomisli, kako drago je sedaj vse in kako na plače trzijo, mora nehati priti do vprašanja, kam pa gre potem ves dobiček?

In tu imamo jasen odgovor.

IZ SLOVENSKEGA NASELBIN

Frontenac, Kansas. — V soboto, 21. t. m. so bili ljudje ravno v župni cerkvi pri majniški pobožnosti, ko pride v zakristijo žalostna vest, da sta dva delavca postala žrtev eksplozije v premogovniku. Človek res ne ve, kje ga smrt čaka. Opomin za vse, da bodimo pripravljeni na smrt.

V nedeljo 22. t. m. se je začel s misijon za Slovence v tukajšni naselbini. Vodi ga slov. frančiškan, Rev. Benvenut Winkler iz Chicage.

Rojaki, pridno se vdeležuje lepe prilike in hodite poslušati božjo besedo v materinem jeziku. Sedaj je čas zveličanja. Morda je za tega ali onega Slovence zadnji misijon in potem nepričakovan odhod v večnost, pred sodnika, ki ga sicer neznačajni nekateri rojaki taje, ki pa vsled tega ne neha biti večni Bog, njih prihodni sodnik.

Cleveland, O., Newburg. — Danes zjutraj so našli tukaj mrtvo Marijo Kenik. Zjutraj ko je šel sprog na delo, bila je še zdrava. Pokojnica je mati trojčekov, treh deklic. Najbrže jo je zadela kap.

Poročevalec.

Tioga, Wis. — Prišla je zopet ljuba vigred. Gozd, travnik in polje, vse je ogrnjeno v svatovsko obleko kakor nevesta. Rožice cvetejo, ptički s svojimi krasnimi melodijami nam vedrijo duha in nas navajajo k pobožnosti v prelepem majniku, posvečenem njej, ki je pomočnica kristjanov, naši ljubi nebeški materi Mariji. In še nekaj nas veseli, kakor pravi tudi pesem: "Ljubi maj, krasni maj, konec zime je tedaj". Da, res, zima je končana; prišla bo sicer znova, pa ne tako hitro saj je komaj začelo brsteti in poganjati cvetje.

Prve dni manika smo imeli v svoji sredi Rev. Dr. Hugo Bren-a, slovenskega frančiškana iz Chicaga, ki je prišel pomagat spovedovati našemu g. župniku Rev. John Novaku. Imeli smo priliko poslušati globoke verske govore, ki so bili zares nekaj krasnega in so nam segli v srca. Oni peščici "rdečih", ki se toliko zaletuje in trosi laži o duhovnikih, pa veljajo besede preč g. misijonarja: kdor duhovnike preganja, preganja samega Jezusa Kristusa. Za take bo prišla kazen prej ali slej, ker božji srd ne mine. Sicer pa se verni kristjani posmejujejo bedastemu početju takih duševnih revčkov in zaslepljenec, ki udrihajo po svojih duševnih pastirjih, akoravno se številko istih krči, posebno v Ameriki, ko imamo zlasti slovenskih duhovnikov čimdalje manj.

Zahvaljujemo se preč. g. misijonarju za vse lepe nauke in za ves trud ter jim ključemo: Bog povrni! Izdajalcem naših najdražjih svetinj in poturicam našega rodu pa ključemo: Sram vas bodi, slovenski odpadniki in izdajalci. Tudi vi boste spoznali svojo zmotu, toda najbrže šele tedaj, ko bo prepozno! Mo!mo, dragi rojaki, za te zaslepljenice! S pozdravom!

Leo Stupica.

Sheboygan, Wis. — Cenjeno uredništvo: V zadnji številki "Edinosti" priporočate ženam, naj se kaj oglašijo. Gotovo bi bilo zelo primerno, da bi se to zgodilo in bi vsaka žena ali mati povedala kaj koristnega, da ne bodo mislili možki, da nimamo me žene nič soli v glavi in da nismo za drugo vstvarjene kakor za sužnje. In ravno o tem predmetu hočem povedati par besed. — Može se namreč le prepogosto nočejo zavedati, da ima žena tudi svoj razum in svojo voljo in da se tudi ona zaveda svojih dolžnosti in pravic. Tudi ženske smo vstvarjene od Boga in imamo pravico živeti. Ali med nami Slovenci je žalibog taka navada, da čim pridnejša, skrbnejša in potrpežljivejša je kakšna žena, tembolj jo njen mož zaslužni, posebno radi pri pijaci šuntajo eden

drugega, da je vsak neumen, kdor ženo posluša; žene morajo delati in molčati, če ne jih naj pa dobijo s palico. Gorje takim ženam, ki imajo take siroveže! Drugoga jim ne kaže kakor vdati se v voljo božjo in čakati da jih reši smrt. Katera pa noče potrpeti, je pa tepena ali pa pride celo do tožbe in ločitve, kar pa je žalostno, sramotno in slabo za otroke, ker imajo slab zgled.

Rado se pa zgodi tudi to, da če je mož predober, postane pa žena prevzeta in ima ona njega kakor za sužnja. Take žene niso drugega vredne, kakor da jih vsak ostro obsoja. Pravica mora biti na obeh straneh. Katera žena ima dobrega moža, skrbnega in pridnega, naj ga le spoštuje in ljubi in naj ne bo sirova nasproti njemu.

Žena in mati naj bo dobra in skrbna in naj svojo družino z lepo in ponižno besedo večkrat opominja ter z dobrim zgledom in molitvijo podpira. Naj bo vljudna in prijazna in naj skrbi, da bo cela njena družina hodila v cerkev in v vsakem oziru pošteno živela. Tako mater bo spoštovala cela družina. Ako pa je žena čemerna in sitna, ne bo imela velikega uspeha, če tudi je še tako pobožna, ker je nihče ne bo hotel poslušati.

K sklepu priporočam, naj bi naše žene kolikor mogoče pridno pisale koristne in podučljive dopise in članke v "Edinosti" in dobre nasvete dajale tistim, ki žive v nesrečnih zakonih.

Naročnica.

Dostavek uredništva. — Resnica je, da je še vedno dosti slovenskih mož, ki si predstavljajo, da je ženska bitje nižje vrste. Nerazumljivo je, kako morajo biti osorni, ali celo pretepati bitje, ki jim je obljubilo, da bo živelo samo za nje, da jih bo spremljalo na celi poti življenja, v sreči in nesreči, v solčnih in oblačnih dnevih usode. Vendar pa smemo trditi, da je takih žalostnih slučajev tudi med Slovenci vedno manj in da se kaže kultura tudi v tem oziru.

PSIHOLOGIJA SMEHA.

Francoški pisatelj Chemfort je nekoč dejal: "Dan, v katerem se nismo prav nič smejali, je zgubljen dan". "Vsak nasmehljaj", piše humorist Sterne, "nam podaljša življenje za eno uro, vsak nasmeh pa za en dan". — So pa tudi ljudje, ki se niso smejali celo življenje. Vojskovo obličje je bilo vedno resno. Tudi Cornwell in Napoleon I. sta se le redko nasmejala. Angleškemu filozofu Hoberju je bil smeh tako zopern, da ga je prišteval med človeške napake, ki bi jih moral vsak trezno misleč človek premagati. Henrik III., angleški kralj, je imel to navado, da je podaril vsakemu en dolar, kdor ga je pripravil do tega, da se je nasmeljal; Edward IV. pa je za vsako tako razvedrilo plačal celo štiri dolarje. Te vrste stroški se nahajajo izrecno v državnih proračunih. Tako beremo v državnem računu iz l. 1477: "Ko se je Njegovno Veličanstvo mudilo v Wolmiru, je dobil lovec Maris 8 dolarjev, ker je jezdaril pred kraljem in večkrat tako na tla padel, da se je vladar prisrčno zasmeljal".

Leta 1662 je izdal italijanski astronom Damaseo razpravo, v kateri trdi, da se po smehu pozna človekova narava. Po njegovem dokazovanju se baje smeje melanholik "hi hi hi", kolerik "ha ha ha", sangviničnik "ho ho ho", flegmatik "he he he".

Vzljubimo smeh, toda ne bodimo smešni!

ODGOVORI NA 3 ŠALJIVA VPRAŠANJA

v "Edinosti" št. 33.

1. Največja umetnost je otroke prav vzgajati.
2. Za veliko modrost velja o pravem času govoriti in o pravem času molčati. Največja modrost pa je spoznavati Boga in samega sebe, ker v tem je zapopadeno vse drugo dobro, kajti človek, ki spozna Boga

in samega sebe, je pravi človek vseh ozirih.

3. Velika neumnost je poleg mehkega stola sedeti na trdih tleh. Velika neumnost je z oljem gasiti ogenj. Ena največjih neumnosti je ako kdo seje ljuliko, pa hoče žeti pšenico. Kdo je tako neumen? Starši, ki svoje otroke slabo vzgajajo, jih pohujšujejo, pa hočejo imeti dobre otroke. Ravnotako tudi verski sovražniki, ki hočejo svet osrečiti z nevero. Največja neumnost pa je, da katoličan podpira protiverski tisk. To je tako neumno, kakor če bi kdo z velikanskimi stroški in žrtvami postavil hišo, potem pa bi komu plačal, da bi mu to hišo zažgal in podrl.

Ana Tomec, Johnstown, Pa.

1. Kaj je največja umetnost? — Brzdati svoj jezik o pravem času.
2. Kaj je največja modrost? — Sam sebe spoznati.
3. Kaj je največja neumnost? — Sebe pred druge povzdigovati. Kdor sebe čez druge povzbuje, kaže, da je zelo plitve pameti in je največji bedak.
Vas pozdravlja
Leo Stupica, Waukegan, Ill.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Več faranov iz Jolietta, Ill. — Mi smo že zadnjič povedali, da se ne bomo umešavali v tuje zadeve. Da mi bi lahko povrnili nemilo z nedragim. Vendar nočemo! — Kdor si je godlo skuhal, naj pa godlo je. Oprostite. Hvala pa za sporočilo, katero bomo spravili, da porabimo o priliki. Smo slutili, da je bilo tako. Pozdravljeni.

J. K. iz Jolietta, Ill. — Enako! Oprostite! Pozdravljeni!

V. Z. Sheboygan, Ill. — Mi popolnoma soglašamo z Vami. Vendar pustite jih! Sedaj bodite veseli, da ste to doslegli. Oprostite.

Neimenovani iz Forest City, Pa. — Pritožite se na porotni odbor. Zlata sicer skupaj vleče, vendar zahtevajte preiskavo in kazen. Sicer pa imate še druge instance, kamor se lahko obrnite za pravico. Taki katoličani (?) naj se razkrinkajo in pokažejo v pravi luči.
Urednik.

Iz Jugoslavije.

PRAVOSLAVNA PROPAGANDA NA DRŽAVNE STROŠKE

Kakor znano, je srbski pravoslavni škof Dositej že nekaj mesecev na potovanju po Češkoslovaški, kjer dela propagando za pravoslavo. Takoimenovana češkoslovaška cerkev se po zadnjih poročilih sicer ne namerava združiti s pravoslavno, zato pa žanje škof Dositej svoje uspehe med posameznimi Čehi. Tako vsaj posnemamo iz poročila Ljubljanskega dopisnega urada dne 28. m. m. iz Belgrada. Glasom tega poročila je Pašič prejel od "pravoslavnihih Čehov", ki so 25. m. m. zborovali v vasi Hudobin pri Litovli, brzojavko, ki se glasi: Množica iz Moravske, zbrana v vasi Hudobin pri Litovli, prosi s škofom Dositejem vred Boga za to, da bi Vi dolgo in srečno živeli in da bi bil srecen tudi srbski narod. Pošiljamo Vam iskrene pozdrave. V imenu ljudstva Josip Videk, duhovnik. — Tako se vrši na račun naše države, katere velik del tvori katoliško prebivalstvo, pravoslavna propaganda med katoličani drugega slovanskega naroda. Katolištvu pa se hoče natekniti nagobčnik v obliki kancel-paragrafa. Kje je tu še verska enakopravnost in enakopravnost pred zakonom?

V Mariboru so retirali v ponedeljek bivšega jugoslovanskega nadporočnika in prejšnjega urednika socialistične "Enakosti" ter sedanjega tajnik komunistov Tonela Gmajnerja. Razen omenjenega je bil retiran še nek črkostavec. Ba je sta bila v zvezi s komunističnimi agenti, ki so bili aretirani v Marenbergu in ki so prinašali preko meje komunistične letake.

Škofovske konference v Zagrebu. V Zagrebu so se 30. aprila t. l. začele škofovske konference, katerih se vdeležujejo katoliški škofje iz cele Jugoslavije. Navzoči so: dr. Bauer, dr. Jeglič, dr. Šarič, dr. Dobričić, dr. Napotnik, dr. Akšamović, dr. Marušić, dr. Papařava, dr. Učelini, dr. Premuš in dr. Lang.

JUGOSLOVANSKA ORLOVSKA ZVEZA V LJUBLJANI.

Ljubljana, 19. aprila 1921.
Gospod!

Govoriti in pisati o pomenu katoliškega tiska bi bilo odveč. Kaj pa pomeni glasilo za organizacijo, bo razumel vsak, kdor pomisli, da tvori glasilo najtrdnješo vez med vodstvom in posameznimi člani organizacije. Orlovska zveza izdaja svoje glasilo "Mladost". A tiskarski stroški naraščajo dan za dnem, tako, da se bližamo nevarnosti, da bomo morali ustaviti izdajanje, ker teh bremen naši člani več ne zmorejo. Lansko leto je bilo n. pr. izgube 38 tisoč K, letos bo pa primankljaj še večji, če ne dobimo pomoči od drugod. Preveč nadlagujemo svoje rojake v Ameriki, da bi tudi za to prosili denarne pomoči, a eno sredstvo bi bilo rešilno za nas in bi tudi Vas preveč ne obremenjevalo in to je, da bi pridobili med našimi rojaki vsaj par sto naročnikov na "Mladost". Celoletno naročnino bi določili na en dolar, za Vaše člane ne pomenja 1 dolar nobenega posebnega stroška, za nas bi pa pomenjal veliko pri tej valutni. Pošljemo Vam ob enem par številki in tozadevni osnutek za agitacijo ter prosimo, da razvijete v tem smislu propagando. Tako bi tudi Vaši ljudje za malenkosten znesek dobili dobro berilo, ki bi utrjevalo tudi vez med staro in novo domovino. Iskreno želimo slišati Vaše mnenje. Ko nam sporočite naslove, dopošljemo "Mladost", naročniki naj Vam vplačujejo vnaprej.

Bog živi! Za J.O.Z.:
Jos. Tim, predsednik.
Lazar, tajnik.

SRBIJANEC ZA NEDELJENO SLOVENIJO.

Razveseljivo je, da se človek lahko tudi sredi najhujših političnih bojev prepriča, da je — hvala Bogu — pamet vendar še internacionalna, nadstrankarska, v jugoslovanski državi tudi nadplemenska; kajti tisti yrli strankar, ki nikdar ne pogleda preko plota svojega dnevnega časopisa, mora priti do prepričanja, da ima njegova stranka monopol na vse vrline. (V Jugoslaviji je na primer narodno in državno edinstvo monopol demokratske stranke.) Seveda je malo politikov, ki bi hoteli stopiti s svojim "oddvojenim" mišljenjem pred javnost, ako se ne strinjajo z oficielno politiko svoje stranke.

V tem oziru je napravil častno izjemo poslanec Ljuba Jovanović iz radikalne stranke dne 20. aprila t. l. Izjavil se je brez vseh pridržkov proti vladnemu načrtu glede par. 95., ki določa za posamezne "oblasti" maksimalno število 700.000 prebivalcev. Izrecno je konstatiral, da obžaluje, da se Slovenija razdeli v dve pokrajini, in se skliceval na svoje tovariše, s kako vztrajnostjo se je boril v svoji stranki proti tem škodljivim določbam ustave. "Jaz sem mnenja, da mora ostati Slovenija cela (nedeljena), da bo naša zapadna mejna marka proti zapadu in osrednji vropi, da bo tem močnejša pri svoji lastni odbrani in pri obrambi nas vseh".

Kar imajo posamezni deli našega naroda na sebi dobrega — "in slovensko pleme ima na sebi zelo mnogo dobrega" — to je treba gojiti; posameznim plemenom je treba omogočiti, da nadaljuje svoje lastno kulturno gospodarsko in politično (samo ne državopolitično) življenje, da si ohranijo vse, kar so iz preteklosti prinesli s seboj res svojega, domačega, narodnega.

Tako je govoril mož, ki je za ujedinjeno jugoslovanstvo delal že 10 let pred svetovno vojno in se razgovarjal v Zagrebu, Dubrovniku in Splitu s hrvatskimi politikmi o načinu, kako bi se izvedlo ujedinenje v čim večjo zadovoljnost vseh plemen. Kajti zavedal se je, da ima vsako pleme svoj "mentalitet": "Belgrajčan misli, da ne more dati bratu boljše državne ureditve nego je ona, v kateri se on dobro počuti; Zagrebčan bi pa zopet rad razdelil dr-

žavo na šest pokrajin, ki bi se upravljale po hrvatskem vzorcu itd. Pripomnimo naj še to, da Ljuba Jovanović ni govoril ne o "klerikalizmu" in ne o "avstrijanstvu", oboje je nekaka "prečanska" demokratska specialiteta.

NESREČNI ROJAK.

Dobili smo sledeče pismo, katero priobčujemo, kakor smo je dobili: Postojna, Jugoslavije. Cenjeno vpravnništvo!

Pred več kakor šestimi meseci sem se vrnil nazaj v svojo domovino ne vedoč, da me čaka taka grozovita in strašna nesreča. Pri kupovanju karte za nadaljevanje vožnje iz pristaniškega mesta, položil sem listnico poleg sebe in zahteval vozni listek do domačega kraja. Ko plačam in hočem preostali mi denar dati nazaj v mojo listnico, iste že ni bilo več. Nekdo mi jo je med kupovanjem karte ukradel. Javil sem takoj karabinerjem, toda vse zaastonj. Do sedaj nimajo niti najmanjšega sledu po njih. V listnici je bilo 16,840 dolarjev, denar mojega očeta, ki je tam umrl in moj.

Zato se predrzno slavno vpravnništvo prositi naj ono apelira na blaga srca, da prisrskočijo z denarnimi prispevki na pomoč, revežu, ki je hotel sezidati svoji družini hišo, a sedaj nima s čim. Naj vpravnništvo darove sprejema in kar bode stroškov imelo, naj si jih odračuna od nabrane svote, katero pošljite potem na naslov:

Valentin Bizjak,
Postojna 62. Venezia Giulia.
Z odličnim pričakovanjem se naprej zahvaljuje Valentin Bizjak.

Ta slučaj kaže, kako strašno neprevidni so naši ljudje z denarjem, ko potujejo. Ali ni predrzno toliko denarja imeti seboj v listnici in iz te listnice potem plačevati?

Zato smo že velikrat rekli, ko greš na potovanje, daj denar kake banki, da ti izda takozvane "Traveling Checks", potovalne čeke. Vse velike bande imajo po celem svetu vsaj v večjih mestih podružnice, kjer morete te čeke potem menjati in dobiti za nje denar. Teh čekov Vam ne

DRUŠTVO SV. VIDA STEV. 25 K. & K. J.

Ima svoje redne mesečne seje vsako prvo nedeljo v mesecu v Knausov Ivorani, cor. St. Clair Ave. and 62nd Str. N. E.

Uradniki za leto 1921.
Predsednik, Anton Grdina 1053 East 62nd Street, tajnik, Joseph Russ 6517 Bonna Ave. N. E.; zastopnik, Joseph Ogrin 1051 Addison Rd. W.; Društveni dravniki Dr. J. M. Seliskar na 6127 St. Clair Avenue.

Novi člani se sprejemajo v društvu od 16-ga leta do 50-ga leta starosti in zavarujejo za posmrtnino \$1000.00 ali 250.00 noče društvo plačuje \$6.00 te lenske bol. potpore.

Naše društvo sprejme tudi otroke v mladinski oddelki od 1 do 16 leta starosti in zavarujejo \$100.00; Otroci po 16 letu starosti prestopijo k aktivnim članom in se zavarujejo od \$250.00 do \$1000.00 plačevanje društvenih asos. pri sejah od 1 ure dop. in do 5 ure pop.

Novi člani in članice morajo biti preiznani od zdravniška naj kasneje do 11. dne vsacega meseca.

Za vse nadaljna pojasnila se obrnite na zgori imenovane uradnike.

SLOV. KAT. PEVSKO DRUŠTVO "LIRA"

Slov. kat. pevsko društvo "Lira", Cleveland, Ohio. — Predsednik: Anton Grdina, 1053 E. 62nd St. — Pevevodja in podpredsednik: Matej Holmar, 1109 Norwood Rd. — Tajnik: Ignacij Zupanič, 6303 Carl Ave. — Blagajnik: Frank Matjašič, 6526 Schaifer ave. — Kolektor John Steele, 6713 Edna Ave.

revske vaje so v torek, četrtek in soboto ob pol 8 uri zvečer. Seje vsak prvi torek v mesecu v stari šoli sv. Vida.

more nihče menjati. Ako se taki čeki izgube, ali bi jih kedo ukradel, ni treba drugega kakor hitro avizirati vse banke, katere menjavajo te čeke in potem takoj sporočiti tu sem banki, ki je čeka izdala, da naj nobenega čeka ne menja, ker so Vam bili ukradeni. Urednik našega lista je pred leti na svojem potovanju izgubil take čeke v vrednosti \$500. Takoj ko je opazil zgubo, je obvestil vse te banke in ko se je vrnil v Ameriko, mu je banka izplačala ves denar nazaj najprej za eno leto. Ako se po enem letu izkaže, da niso bili čeki izplačani, je s tem stvar urejena.

Jako modro je tudi denar poslati domov na kako banko, tako da ima človek seboj samo pobotnico, "receipt".

Tega rojaka pomilujemo, vendar kar je to je.

"Za jugoslovenstvo — proti velesrbstvu". Nedavno je predaval o tem predmetu dr. A. Bazala v Brodu na Savi, kjer je številno občinstvo z zanimanjem spremljevalo izvajanja predavatelja. Posebno pozornost pa je vzbudil voditelj jugoslovanskih dobrovoljcev, slepi kapetan Lovrič, ki je v krasnem govoru obsodil tiste, katerim jugoslovanstvo ne pomeni ničesar. Kot glavnega predstavitelja velesrbskega separatizma in protivnika Jugoslavije je označil sedanjega ministrskega predsednika Pašiča, "belo brado s

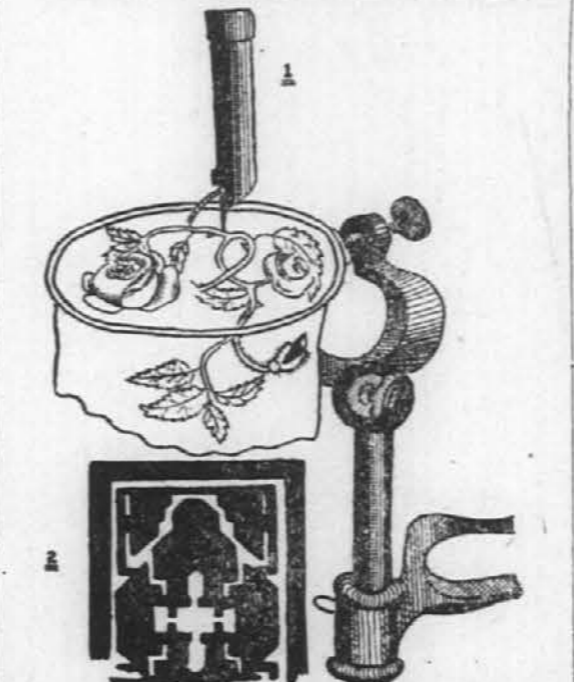
Za boleznj in bolečine

PAIN-EXPELLER

Tvorniška znamka reg. v pat. ur. Zdr. dr.

Prijatelj v Potrebi

JAKO VAŽNO ZA ŽENE.

Imamo najnovejšo iznajdbo za pletenje, ki je primeroma z prejšnjimi stroji za pletenje manjša, a veliko bolj primerna in udobna. Ta naša najnovejša iznajdba je pa poleg vse udobnosti tudi lahka, tako, da se je lahko nese kamorkoli hoče. V njej ni nič takega da bi se polomilo in je radi tega zelo lahko delati z njo. S to iznajdbo lahko tudi pletete karpete. Z vsakim naročilom pošljemo brezplačno natančna navodila. Pošljemo tudi vzorce spletenosti to iznajdbo. Vsaka žena bi morala imeti to najnovejšo iznajdbo v svojem domu, ker s tem se prihrani čas, denar in se dobi boljše delo, kakor kje drugje.

Vsakdo, ki kupi to našo iznajdbo za pletenje nogavic, špic, itd., se nam zahvaljuje in vsakdo nas priporoča svojim prijateljem in znancem ali pa za iste naroda isto. Na sliki štev. 1, vidite to iznajdbo, s katerim se plete krasne rožnate okraske. Štev. 2, pa Vam kaže pletenje karpeta na ravno isti iznajdbi. Mi pošljemo z vsakim naročilom različne šivanke za različno pletenje. Veliko izmed naših naročnikov nas popraša, kako da moremo prodajati tako koristno iznajdbo za tako nizko ceno, \$4.00? Odgovor je jako priprost: Mi prodajamo tako poceni raditega, da dobimo več naročnikov. Z vsakim naročilom pa pošljemo tudi različni sukanec (cvirni) vzorec. Vi lahko kupite sukanec kjerkoli želite, toda prepričani smo, da ko poskusite našega, da boste postali naš stalni naročnik. Ako hočete poskusite našo najbolj praktično iznajdbo za pletenje, izrežite ta oglas in ga pošljite nam nam vred s 35c v gotovini ali poštinih znamkah. \$4.00 boste plačali pa potem, ko prejmete našo iznajdbo za pletenje z drugimi različni vzorci sukanca itd. Prosimo pa da ne pozabite navesti Vašega natančnega naslova.

WESTERN SALES CO.,
1330 N. Western ave., Chicago, Ill.

črno dušo", ki danes s pomočjo demokratov ubija Jugoslavijo. Občinstvo je z burnim odobravanjem soglasno pritrtilo izvajanjem Lovričevim. Peščica brodskih demokratov, ki je upala, da bo Lovrič trobil v rog državnega edinstva, je bila zelo razočarana ("Hrvat" od dne 14. t. m.)

VOJNI MINISTER JOVANOVIČ UMRL.

Dne 29. aprila dopoldne je umrl v Belgradu nagle smrti minister vojne in mornarice general Branko Jovanović, častni adjutant Nj. Vel. kralja. Rojen je bil 7. 1868 v Belgradu, gimnazijo je končal 1. 1885, nižjo vojno akademijo 1. 1888, višjo vojno akademijo v Belgradu 1. 1893, generalsko akademijo v Petrogradu pa 1. 1897. Za generala je bil imenovan 1. 1916. Za vojne z oshednjimi silami je z velikim uspehom poveljeval konjeniški diviziji do prihoda na Krf, kjer je moral radi boleznj odstopiti s tega mesta, nakar je odšel na zdravljenje v Pariz. Za svoje usluge je bil odlikovan z najvišjimi vojaškimi odlikovanji in najvišjimi priznanji, tako našimi, kakor zavezniškimi. Ko si je okrepčal zdravje, je bil radi velike spo-

sobnosti pozvan na kočljivo mesto ministra vojne in mornarice 19. februarja 1. 1920. Ker je vodil najuspešnejše ta resort, je kot primerna oseba prevzel isto mesto drugič 17. maja 1920. in tretjič 1. januarju 1. 1921.

† Zlatomašnik g. Janez Ev. Vrant. — V Novem mestu je dne 24. m. m. umrl po kratki boleznj v visoki starosti 80 let g. kanonik Janez Ev. Vrant. Služboval je kot kaplan v Trnovem na Notranjskem in v Šmihelu pri Novem mestu, kot župnik v Podgradu in v Mokronogu, zadnjih 14 let pa kot kanonik v Novem mestu. Zaradi ljubeznivega značaja je bil povsod priljubljen in spoštovan. R. I. P.

Papežev dar za revne vpokojence južne železnice. — Papež Benedikt XV. je podaril za revne vpokojence južne železnice v Ljubljanski škofiji vsoto 50.000 lir. — Ta vsota se bo v kratkem razdelila potom kr. poštnege čekovnega urada.

Umrl je v Ljubljani pred kratkin dr. Alojzij Franko, odvetnik v Gorici. Naj počiva v miru! Družini naše sožalje!

NAZNANILO IN PRIPOROČILO.

Našim naročnikom in dobrotnikom, kakor tudi vsem rojakom v državah Kansas, Colorado in Wyoming naznanjamo da jih bo te dni obiskal naš zastopnik **MR JOHN JERICH**

On je pooblaščen pobirati naročnino, oglašje in sploh vse, kar je v zvezi z našimi listi "Ave Maria", "Edinost" in Glasnikom Presv. Srca Jezusovega."

UPRAVA IN UREDNIŠTVO "AVE MARIA, EDINOSTI IN GLASNIKA P. S. J."

VOLJA — SREDSTVA — PRAKSA

Za točno in vestno izvršitev poslov, ki so v zvezi — s pošiljanjem denarja v stari kraj, s potovanjem v domovino, z dopremljenjem oseb v Ameriko in z drugimi posli tega področja, so nujno potrebne tri glavne stvari: volja, sredstva, praksa.

Našo resno voljo za točno službo najbolje dokazujejo številna zahvalna pisma od rojakov, ki so se do sedaj poslužili naše tvrdke. Naša sredstva so naš dobro organiziran urad, naše dobre zveze s stari krajem, naša zastopstva parobrodni družin in naše državno bančno dovoljenje in državna kontrola čez naše poslovanje. Nad 1.400 potnikov, ki so z našim posredovanjem do sedaj potovali v stari kraj ali od tam sem, govori o naši praksi.

Ako hočete Vi poslati denar v stari kraj, potovati v stari kraj ali dobiti koga iz starega kraja, je v Vašo korist, da se obrnete na:

Zakrajšek & Češark
SLOVENSKA BANKA
70—9th Avenue New York City.

AMERICAN STATE BANK

Mi pošiljamo denar na vse kraje

JUGOSLAVIJE, Slovenije, Hrvatske in Srbije.

Vse pošiljatve garantira

AMERICAN STATE BANK
1825—1827 BLUE ISLAND AVENUE, CHICAGO, ILL.

J. F. ŠTEPINA, predsednik; **A. J. KRASA, tajnik.**

DELO IN DENAR.

Spisal dr. Fr. Detela.
(Dalje.)

Mučna nestrpnost je prehajala v onemoglo ogorčenost, ko so se nenkrat odprla vrata ravnateljeve pisarne in so prikoralali počasi odposlanci. Kar je bilo delavcev na dvorišču, so hoteli k njim; iz vseh oken so jim kimali obrazi; odposlanci pa so bili zamišljeni, da niso slišali nobenega vprašanja. Dva sta pobežala glavo, dva korakala ponosno s stisnjenimi ustnicami in eden se je obrnil nazaj, vzdignil pest in zažugal pisarni. Ko pa so jih ustavili delavci, so začeli odkimavati na vse strani in migati z rokami, da ni nič. V trenotju je zvedela vsa tvornica, da niso opravili odposlanci ničesar. Obupna poparjenost, togotna trma, neukrotna osvetljivost se je pokazala na potnih, mračnih obrazih in se oglasila v pritajenih vzdihih in groznih kletvah.

Niti prve zahteve ni hotelo uslišati ravnateljstvo. Odposlanci so si bili predstavljali, da najdejo ravnatelja v zadregi, da bo ta takoj sprejel zopet Brnota, nje pa prosil, da naj se prične o drugih željah pogajanje, delo pa naj se nadaljuje, dokler se ne pogode. Vsega tega nič. Odločno je izjavil ravnatelj, da sprejema in odpušča delavce ravnateljstvo, ne delavstvo, ravnateljstvo pa da ima več ko preveč povoda, da zapodi Brnota. Potem jih je začel opominjati in svariti, dokler mu ni segel v besedo najpogumnejši odposlanec, ko so se drugi še spogledovali. "Tedad pa boj in stavka", je odločil, "od danes opoldne".

"To je vaša pravica", je dejal ravnatelj in se jim priklonil. Boj in stavka! je bilo geslo, ki je šlo od ust do ust in budilo v srcih obup in srd in trmo. Ravnatelj je brzojavil okrajnemu glavarstvu, da izbruhne v par urah v tvornici stavka, sklical je uradništvo, razložil položaj, dal navodila in sedel potem mirno k mizi, da spiše poročilo o dogodkih in opraviči svoje ravnanje.

Dasi so navdajale delavce različne misli in različna čustva, dasi je zvenela iz marsikake robate kletve ponižna malosrčnost, vendar je oklepala skoraj vse skupna zavest, da so tovariši, da morajo braniti vsi vsakega, ker se vsakemu lahko zgodi, kar se je zgodilo enemu, in da nimajo zunaj svoje organizacije nikogar, ki bi jih hotel braniti, da so zapuščeni in izgubljeni vsi, ako zapuste enega. Ugled Brnotov je rasel; zakaj krivico, ki se je bila zgodila po njih mislih njemu, so čutili vsi, on pa je trpel. Tudi tistim, ki prej niso marali zanj, se je zdelo krivično, da bi človek niti v družbi ne smel povedati svojih misli onim, ki ga hočejo poslušati, a si lahko mislijo sami, kar hočejo; če ne vsiljujejo delavci svojih misli višjim krogom, zakaj hočejo ti nadzorovati in strahovati misli delavcev! Naj se vendar zadovolje, da jim delavec služi in dela, a puste naj mu vsaj v prostih urah prosto misel in pristo besedo.

Ko je udarila ura dvanaest, se je ustavila velika turbina, koleša in valji in vretena so zastala, široki jermeni so ohlapnili, kladi obostala in hrum in šum in ropot je polegal in polagoma oddonel. Delavci so zavarovali ognje in kotle, zložili orodje v red in zapuščali mirno in resno delavnice in se zbirali pred tvornico. Od druge strani so prihajale ženske in kakor na povelje so se zvrstili po trije in trije.

"Na trg! Pred županstvo!" se je oglasilo povelje in nastopili so pot; spredaj so korakali v vojaškem redu moški, za njimi so se mešale in gnetle in prehitvale ženske. Pri vratih tvornice so stali inženirji in drugi uradniki in gledali tiho dolgi izprevod molčečih delavcev, ki jim

je škripal pod težkimi koraki od blata in saji in premoga očneli sneg.

Pred županovo hišo je bil velik prostor z vodnjakom na sredi in okrog vodnjaka debeli kostanji, ki so raztezali na vse strani krivenčaste, grčave, gole veje.

Tu se je ustavilo delavstvo in čakalo svojih odposlancev, ki so se bili oglasili pri županu, da razložijo svoje razmere in težnje in poprosijo pomoči in podpore. Ko je stopil Brnot iz hiše, so ga obstopili delavci, radovedni, kaj da jim bo naznanil. Brnot je zlezal na pokriti vodnjak, mahnil z roko, da naj mirujejo, se oziral nekaj časa po množici in vzdihnil, kolika bridkost in ogorčenost da ga obhaja, ko vidi pred seboj lačne delavce v raztrganih oblekah na mrazu, večinoma brez stalnega doma, brez svoje strehe, na drugi strani pa velikansko tvornico s prelepimi poslopji in na holmu gradiček, poln bogastva in razkošja, in če pomisli, da je vsa tvornica in vsa poslopja in vse bogastvo delo in sad delavskih rok. Delavci so zgradili vsa ta krasna poslopja, toda za druge, srečne ljudi; zakaj sami nimajo pod milim Bogom kam položiti zvečer trudne glave. "Kakor se reže in jemlje čebelam vosek in med sproti, ko ga nanosijo, tako izgine iz vaših rok vsak pridelek in prejde v tuje roke, ki niso ne sejale, ne žele. In če pogledam, koliko nas je tukaj zbranih in koliko imamo tovarišev delavcev v celi državi, v celi državi, in pomislim hkrati, kako majhno je število onih, ki žive razkošno ob vaših žuljih, se ne čudim tolikanj lakomnosti in predrznosti teh maloštevilnih pijavk, kolikor naši potrepljivosti in boječnosti. Seveda, če bi se mi potegovali z isto odločnostjo za pravico, s katero vzdržujejo oni krivico, bi se bilo nam že zdavnaj izboljšalo stanje in ne bi uživali samo drugi sadov našega dela. Ko se nam je za vsako zamudo, za vsako nesrečo pri delu utrgavala plača, smo trpeli; ko so oni, ki nosijo gladke roke in mehke oblačila, ki sedajo za obložene mize, zmerjali nas z lenuhi in zapravljevci, smo molčali; kaj čuda, da smo jim dali pogum, da so nas začeli brez razloga, brez povoda, po svoji samovolji metati na cesto! Prisrčna vam hvale, bratje, da ste se potegnili za mene ali pravzaprav ne za mene; zakaj moja oseba je tu brez pomena; vsakemu izmed vas bi se bilo lahko isto prigodilo. Za pravico ste se potegnili in krivici ste se uprli. Prvi korak je storjen. Da ne bo storjen zaman, za to sem vam jaz porok. Verjemite mi, vaši zatiralci samo izkušajo, kako daleč sme seči njih lakomnost in predrznost in če ima naša potrepljivost sploh kakšno mejo. Toda zdaj so se zara-

čunali. Kako milo so gledali izza ograj za vami, vsi osupli in iznenađeni, ker niso pričakovali takšne odločnosti? In glejte, v kakšnem trenotju so vas vrgli na cesto! Zdaj, ko imajo največ dela, največ naročil ko so komaj pomnožili število delavcev. Odkod pa mislijo dobiti namestnikov za vas? Moja pisma so že v rokah zvestih sodrugov, ki bodo zabrañili, da nam ne bodo lastni bratje kazili in prekriževali načrtov. Zakaj da bi izmed nas kateri izdal skupno pravično stvar, tega si niti misliti ne morem. Seveda bodo hodili okrog vas gospodje inženirji in uradniki in vas izkušali z lepimi besedami in sladkimi obljubami potegniti za seboj in odtrgati od nas. Toda jaz se zanesem na vašo zvestobo, da ne boste iskali majhnih zasebnih dobičkov na skupno veliko škodo. Izvolimo odbor, ki se bo dogovarjal in pogajal s tvornico, če bo treba in kadar bo treba, in ki bo varoval vašo korist. Zakaj mi hočemo nastopati dostojno in zakonito, ne zaradi onih, ki niso zaslužili v svoji krivičnosti nobenih ozirov, ampak zaradi sebe samih, ki hočemo po pošteni poti izboljšati svoje stanje. Če se razdružimo, smo izgubljeni vsi; združeni

bomo dosegli vse, kar smemo po pravici zahtevati. Vsi za enega, eden za vse!"
(Dalje prihodnjič.)

AMERIŠKI SLOVENCIM PODPIRAJTE SVOJE PODJETJE KATERO EDINO SE BORI ZA VAŠE INTERESE!

(Dalje prihodnjič.)

AMERIŠKI SLOVENCIM PODPIRAJTE SVOJE PODJETJE KATERO EDINO SE BORI ZA VAŠE INTERESE!

DR. OHLENDORFOVA ZDRAVILA

so izvrstna proti

KAŠLJU, UJEDANJU, ŽELODČNIM BOLEZNIM IN REVMITIZMU.

Steklenica stane 75c.

1924 BLUE ISLAND AVE.

Prepričajte se!

Da mi resnično izdelujemo najkрасnejše ženitovanjske slike.

Da imamo na razpologo za slikanje najlepše pozicije. Da izdelujemo vsa dela točno in po najzmernejših cenah.

Vsem se priporočam.

Němėček FOTOGRAFIST

1439 W. 18th St., cor. Albert, Chicago, Ill.

PHONE: CANAL 2534.

Po znižani ceni

dobite pri nas sedaj najboljše moške in fantovske obleke.

Obleke so fabricirane iz pristne volne, so najnovjše mode, svetle sredno svetle, in temne barve, na en gumb, dva in tri, "single or double breasted".

Vse te obleke prodajamo sedaj za \$25.00, \$30.00, \$35.00, \$40.00, \$45.00 in \$50.00.

Pridite k nam in izberite si iz dobrih oblek najboljše obleko.

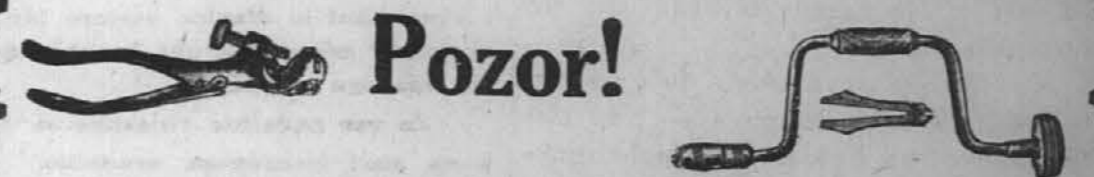
Naša trgovina je od prta vsak torek, četrtek in soboto zvečer.

NAŠA TRGOVINA JE ODPRTA VSAKO NEDELJO DOPOLDNE.

JELINEK & MAJER

Corner Blue Island Ave. and 18th Street.

Pozor!

— Kadar potrebujete raznega pohištva, obrnite se na mene. V zalogi imam najfinejše postelje in modroce, raznovrstne peči za plin, olje in premog. Prodajam tudi vsakovrstno orodje za vse rokodelske stroke. Ravno tako imam v zalogi tudi vse avtomobilske potrebščine, kakor tudi vse potrebne predmete za napeljavo elektrike. Svoje blago razpošiljam po celi Ameriki. Pišite še danes po naš cenik!

A. M. KAPSA

(General Hardware store)

2000 - 2004 Blue Island Ave
Cor. 20th St.
CHICAGO, ILL.

HARMONIKE!

Izdelujem in popravljam vsakovrstne harmonike, bodisi kranjskega ali nemškega tipa. Vsa dela izvršujem zanesljivo in točno, po najnižjih cenah.

Istotako izvršujem tudi krasne ularčke za v sobe, ki se jih lahko z električno svetlavo razsvetlji.

Se priporočam rojakom širom Amerike.

ANTON BOHTE,

3626 E. 82nd St., Cleveland, O.

Telefon: Canal 6319.

MATH KREMESEC
mesar

Priporočam Slovencem in Hrvatom mojo dobro in okusno mesnico.

Vsaki dan sveže meso, kakor tudi

— prave kranjske klobase —

doma delane vedno na razpolago.

1912 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Društvo Sv. Cirila in Metoda štev. 18 S. D. Z. v Clevelandu, O.

V društvo se sprejemajo člani od 16 do 55. leta. Za smrtnino se lahko za varuje za \$150, \$300, \$500, \$1000, \$1500 in za \$2000. Rojaki ne odlašajte, ampak pristopite k društvu še danes. Naše društvo vam nudi najlepšo priliko, da se zavarujete za slučaj nesreče. Za vsa pojasnila se obrnite na društvene uradnike.

Predsednik Rudolf Cerkenik, podpredsednik Jožef Zakrajšek, tajnik John Vidervol (1153 East 61st Street, Cleveland, Ohio), zapisnikar Jos. B. Zaveršek, blagajnik Anton Bašča; nadzorniki: Anton Strniša, Jos. Zakrajšek, Viktor Kompare.

Društveni zdravnik: Dr. J. M. Seliškar.
Zastavonoša: John Jerman.
Društvo zboruje vsako drugo nedeljo v mescu v šolski dvorani.

FRANK SEDLAK'S SONS

Izvršujemo
VSA ZIDARSKA DELA.

Kadar mislite graditi svoje domove ali kako drugo poslopje, obrnite se na nas, da vam damo svoj nasvet.

2448 South Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

Phone: Lawndale 250.

CHERRY GROVE DARK MOLASSES

.... Pure Cane—Beaume 42C.

Vsebuje 50% kobiniranega sladkorja.

Deset galonov skupaj stane samo \$5.00 vred s pošiljatenimi stroški.

Naročilo je priložiti denar.

ALEXANDER MOLASSES CO.
CINCINNATI, OHIO.

SLAVNEMU OBČINSTVU

naznanjam, da popravljam in napeljujem vedne in plinovne cevi, kakor tudi izvršujem vsa dela, ki spadajo v plumbarsko stroko. — Pred vsem si zapomnite, da jaz izvršujem vsa dela najboljše in za najnižjo ceno.

Nadar potrebujete naše pomoči, pokličite nas po telefonu, ali pa če pridete osebno na:

JAMES A. JANDOS,
2042 W. 22nd St, near Hoyne Ave.,
Chicago, Ill.
Tel.: Canal 4108